

2. Vneshnjaja politika novyh nezavisimyh gosudarstv: Sbornik / Otv. red. B. A. Shmel'jov. – M.: IJe RAN, 2015. – 240 s.

3. Jevropejs'kyj proekt ta Ukraї'na: monografija / A. V. Jermolajev, B. O. Parahons'kyj, G. M. Javors'ka, O. O. Reznikova [ta in.]. – K.: NISD, 2012. – 192 s.

4. Entin M. L., Bajmuratov M. O., Delinskij O. A. Pravovye osnovy vneshnej politiki v sfere oborony i bezopasnosti. – K.: IMV KNU imeni Tarasa Shevchenka, 2004. – 224 s.

5. Zovnishnja polityka Ukraїny – 2008: strategichni ocinky, prognozy ta priorityty / Za red. G. M. Perepelyci. – K.: Stylos, 2009. – 171 s.

6. Poslannja Prezidenta Ukraїny do Verhovnoi Rady Ukraїny «Jevropejs'kyj vybir. Konceptual'ni zasady strategii ekonomichnogo ta social'nogo rozvytku Ukraїny na 2002–2011 roky». – <<http://www.mfa.gov.ua/integration>>. 12.09.2004.

7. Strategija integracii Ukraїny do Jevropejs'kogo sojuzu. Ugoda pro partnerstvo ta spivrobitnyctvo mizh Jevropejs'kymu spivtovarystvamy i Ukraїnoju. – <<http://www.mfa.gov.ua/integration>>. 12.09.2004.

8. Ukraїna v suchasnomu geopolitychnomu prostori: teoretychnyj i prykladnyj aspekty: [Kol. monogr.] / Za red. F. M. Rudycha. – K.: MAUP, 2002. – 488 s.

9. Ukraїna – shljah do Jevropy. Dovidkovo–informacijne vydannja. – Mykolajiv, 2007.

10. Programma integracii Ukraїny v Evropejskij Sojuz [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0001100%2D00&p=1178523642825961>.

11. <http://www.mfa.gov.ua> Ukraine–EU–Summits

12. Dorosh S. Vse sammity Ukraina–ES 1997–2011: nadezhdy i razocharovanija / S. Dorosh // VVS Ukraina. – 25.02.2013. – URL: http://www.bbc.com/ukrainian/ukraine_in_russian/2013/02/130225_data_obrashhenija: 03.05.2016).

13. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_012

Raqimova Sh. K., doctoral candidate, Institute of History of the Azerbaijan National Academy of Sciences (Azerbaijan, Baku), shahla-2011@mail.ru

European Union and foreign policy of Ukraine (until 2013)

In this article the evolution of mutual relations of Ukraine is examined with European Union from the period of receipt of independence Ukraine in international relations. The relations between European Union and Ukraine were analyzed. The problems and prospects of these relations were detected.

Keywords: Ukraine, European Union, European integration, foreign policy.

Raqimova Sh. K., doktorant, Institut Istorii Naціональної Академії Наук Азербайджану (Азербайджан, Баку), shahla-2011@mail.ru

Європейський Союз і зовнішня політика України (до кінця 2013 року)

Розглядається еволюція взаємовідносин України з Європейським Союзом з періоду отримання Україною суверенності в міжнародних відносинах. Проаналізовано відносини між Європейським Союзом і Україною. Визначено проблеми та перспективи розвитку цих відносин.

Ключові слова: Україна, Європейський союз, європейська інтеграція, зовнішня політика.

* * *

УДК 94(100)

Пількевич В. О., кандидат історичних наук, асистент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), VAV7@ukr.net

ДІЯЛЬНІСТЬ ЮНЕСКО В СФЕРІ НАУКИ

Розглянуто діяльність Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) в сфері науки. Визначено основні програми Організації в науковій галузі, такі як: «Людина і біосфера» (МАН), Міжурядова

океанографічна комісія (МОК), Міжнародна гідрологічна програма (МГП), Міжнародна програма фундаментальних наук тощо. Висвітлено важливі зустрічі, конференції ЮНЕСКО в науковому житті. Показано важливість об'єднання різних напрямків діяльності Організації для отримання більших результатів щодо збереження природної спадщини. Вказано, на актуальну проблему сучасності, яка нерозривно пов'язана з науковою сферою, трудовою міграцією. В статті було висвітлено питання, які стоять на порядку денному у роботі ЮНЕСКО в сфері науки – етика, боротьба з дискримінацією тощо. З'ясовано проблеми розвитку науково життя країн світу. Визначено перспективи діяльності ЮНЕСКО шляхом активного залучення інформаційно-комунікаційних технологій і нових здобутків в наукову сферу в найближчі роки.

Ключові слова: ЮНЕСКО, наука, «Людина і біосфера», конвенція, декларація.

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти науки і культури (ЮНЕСКО) була створена після закінчення Другої світової війни. В рамках основної мети ООН головною ціллю ЮНЕСКО є збереження миру у світі шляхом поширення освітніх, культурних і наукових зв'язків між країнами світу. У Статуті Організації зафіксовано: «Думки про війну виникають в розумах людей, тому в свідомості людей потрібно укорінювати ідею захисту миру» [7, с. 5].

В даній статті автор звертає увагу на один з важливих напрямків діяльності ЮНЕСКО – науку, яка поділяється на природничі і соціальні та гуманітарні сфери. В контексті розвитку наукою галузі метою ЮНЕСКО є поліпшення якості життя людини на основі раціонального керування навколишнім середовищем, інтеграції екологічного фактора в національні стратегії розвитку, підвищення ролі асоціацій і державних організацій в даному питанні.

Серед міжнародних і міжурядових проєктів ЮНЕСКО варто відзначити такі програми, як «Людина і біосфера» (МАН), Міжурядова океанографічна комісія (МОК), Програма в області керування соціальними перетвореннями, Міжнародна гідрологічна програма (МГП), Міжнародна програма фундаментальних наук, Міжнародна програма геологічних наук тощо. В напрямку соціальних і гуманітарних наук ЮНЕСКО акцентує увагу на сприянні науковим дослідженням в області філософії, соціальних наук, дотриманню й пропаганді прав людини і демократії, боротьбі проти всіх форм дискримінації, поліпшенні становища жінок тощо.

Варто відзначити низку документів, які були прийняті Організацією для ефективної роботи в даній сфері. По-перше, це – загальні документи з науки: «Декларація про науку і використання наукових знань» та «Порядок денний в області науки. Рамки дій». Наступні документи відносяться до природничих наук. Це – Конвенція про водно-болотні угіддя, що має міжнародне значення, головним чином в якості місцезнаходження водоплавних птахів, Конвенція про охорону підводної культурної спадщини, Севільська стратегія біосферних резерватів тощо. В сфері соціальних і гуманітарних наук основними є такі документи: Всезагальна декларація про біотику і права людини, Міжнародні декларації про генетичні дані людини, Проєкт стратегії ЮНЕСКО з прав людини, Проєкт комплексної стратегії ЮНЕСКО в області боротьби проти расизму і дискримінації, Програма ЮНЕСКО з біотики: пріоритети і перспективи, Всезагальна декларація про геном людини і права людини тощо.

ЮНЕСКО є однією з головних організацій системи ООН і найбільш впливовою міжурядовою організацією

в сфері міжнародного наукового співробітництва [2, с. 153]. Таким чином, країнам світу варто співпрацювати з даною Організацією для розвитку свого наукового потенціалу. За словами колишнього генерального директора ЮНЕСКО Ф. Майора: «наука змінила наше життя і життя взагалі, але також примножила можливості для його знищення» [4, с. 9]. Дійсно, завдяки сучасним досягненням науки дуже страждає природа з її багатствами, адже різні новації і технології нерідко сприяють цьому.

ЮНЕСКО активно працює в організації різних міжнародних форумів з проблем науки з метою підведення підсумків і аналізу результатів роботи та підготовки до виконання наступних завдань. Зокрема, варто звернути увагу на конференцію, яка відбулася з ініціативи угорського уряду (Будапешт, 26 червня – 1 липня 1999 р.). Вона зайняла значне місце не тільки за тривалістю і масштабом, але й за своїм значенням. На цій конференції були вчені, підприємці, представники урядів тощо. В результаті були схвалені підсумковий документ «Декларація про науку і використання наукових знань» і «Порядок денний на XXI століття», де зазначалося, що вченим, дослідницьким установам, науковим і академічним суспільствам, а також іншим відповідним неурядовим організаціям слід взяти на себе зобов'язання по відношенню до розширення міжнародного співробітництва, включаючи обмін знаннями й досвідом [5]. Це є дійсно одним з ключових моментів для кращого розвитку науки у всіх країнах світу. Деякі країни світу мають вагому базу професійних вчених, але це потрібно розвивати і надалі, консультиуючись з іншими країнами, при цьому ділячись і своїм немалим досвідом.

Також на Будапештській конференції багато уваги було приділено етичним питанням використання наукових знань. Було відзначено, що вчений повинен мати високу моральність, відчувати себе свідомим і відповідальним громадянином. Це дійсно є надзвичайно важливим аспектом роботи будь-якого науковця. Адже саме при наявності таких професіоналів держава може досягти значного прогресу в розвитку науки. В світі були і продовжують залишатися проблеми, які стосуються наукової сфери. Зокрема, після розпаду СРСР у пострадянських країнах наукова сфера мала великі проблеми. Насьогодні ситуація в цих державах дещо покращилася, але наука отримує вкрай мало коштів і відповідно не може повноцінно функціонувати, приносячи нові здобутки для своїх країн. Зарплата вчених, наукових співробітників, викладачів наукових установ країн порівняно з доходами в розвинених європейських державах є надзвичайно низькою. Тому не дивно, що спостерігається вплив особливо молодих вчених за кордон в пошуках достойної оплати своєї роботи. До того ж сам сектор науки є досить бідним, оскільки ні на нове оснащення, ні на різні проекти не виділено достатнього фінансування. Конференція з науки у Будапешті дала доцільні рекомендації щодо даних питань, зокрема, урядам варто в рамках національної політики в галузі науки визнавати ключову роль наукових досліджень в справі надбання знань, підготовки вчених і освіти громадськості. Наукові дослідження, фінансовані приватним сектором, стали вирішальним фактором соціально-економічного

розвитку, однак це не може позбавити від необхідності проведення досліджень, фінансованих державою. Обидва ці сектори повинні працювати на основі тісної взаємодії й взаємодоповнення в справі фінансування наукових досліджень у довгострокових цілях.

В даному випадку, на думку авторки, є логічним наголосити на такій проблемі, як трудова міграція, оскільки вона нерозривно пов'язана з тим, що досить часто наукові кадри, які отримали професійну освіту, не мають роботи в своїх державах.

Для більш ґрунтовного аналізу діяльності ЮНЕСКО в сфері науки необхідно зазначити про важливі програми ЮНЕСКО. «Людина і біосфера» («Man and Biosphere») пропонує використання міждисциплінарних досліджень і створення потенціалу для поліпшення взаємодії людини з навколишнім середовищем у глобальному масштабі. Програма використовує Всесвітню мережу біосферних заповідників як модельних ділянок сталого розвитку, що є опорними майданчиками для поширення знань, досліджень і моніторингу, освіти й підготовки кадрів. Об'єднання біосферних резерватів у рамках однієї мережі сприяє обміну результатами досліджень, методами керування й досвідом вирішення конкретних проблем.

Одразу варто згадати про Севільську стратегію і її роль в науковому і екологічному житті. Концепція біосферного резервату була розроблена в 1974 році робочою групою програми «Людина і біосфера» ЮНЕСКО. Біосферними резерватами являються території наземних і прибережних морських екосистем або сполучення таких екосистем, міжнародно визнані в рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера» (МАН). ЮНЕСКО організувала в Севільї (20–25 березня 1995 р.) міжнародну конференцію, в роботі якої взяли участь близько 400 експертів, а також представники 15 міжнародних і регіональних організацій. Відповідно конференція розробила Севільську стратегію, основні напрямки якої є наступні:

1. Зміцнення внеску біосферних резерватів у здійснення міжнародних договорів, спрямованих на збереження навколишнього середовища й сталого розвитку.

2. Створення біосферних резерватів у найрізноманітніших екологічних, економічних і культурних умовах – від великих непорушених районів до міських зон.

3. Зміцнення нових регіональних, міжрегіональних і тематичних мереж біосферних резерватів як основних елементів Всесвітньої мережі біосферних резерватів.

4. Зміцнення проведеної в біосферних резерватах діяльності, пов'язаної з науковими дослідженнями, моніторингом, підготовкою кадрів і освітою.

5. Приділення уваги тому, щоб всі зони біосферних резерватів робили свій внесок у збереження навколишнього середовища, забезпечення сталого розвитку й розширення наукових знань.

6. Розширення перехідної зони з метою включення в неї досить протяжних територій, що дозволяє більш раціонально використовувати екосистеми й реалізовувати переваги біосферних резерватів для вивчення й застосування підходів до досягнення сталого розвитку в регіональному масштабі.

7. Кращий облік людського аспекту біосферного резерватів.

8. Застосування до керування кожним біосферним резерватом підходу, заснованого, по суті, як би на «пакті» між місцевою громадою й співтовариством у цілому.

9. Об'єднання всіх учасників і зацікавлених секторів партнерськими зв'язками, що забезпечують можливості для розвитку біосферних резерватів на місцевому рівні й рівні мереж.

10. Інвестування в майбутнє [6, с. 9–10].

Такий детальний перелік основних положень Севільської стратегії був поданий для того, щоб показати її важливість в розвитку біосферних резерватів.

На наш погляд, заслуговує уваги також МОК (Міжурядова океанографічна комісія), головними завданнями якої є: поглиблення наукових знань і розуміння океанічних і прибережних процесів, сприяння державам в розробці і здійсненні політики щодо океану і прибережних вод тощо. Міжурядова океанографічна комісія координує наукові дослідження різних агентств і інститутів ООН, веде постійне спостереження за океаном з метою підвищити якість метеорологічних прогнозів, вчасно сповіщати населення про цунамі або урагани. Комісія також бере участь у створенні Глобальної системи спостереження за океаном, яка допомагає краще зрозуміти вплив морських течій на зміни клімату. Для цього використовуються дані, одержувані з кораблів і супутників.

Відзначимо, що всі сфери діяльності ЮНЕСКО тісно переплітаються між собою. «Всесвітня культурна і природна спадщина» і «Людина і біосфера» являють собою дві програми ЮНЕСКО, які спеціально розроблені для вирішення проблем конкретних територій і тісно взаємодіють, доповнюючи одна одну, адже біосферні території, природні пам'ятки, охорона підводного середовища – є складовими діяльності ЮНЕСКО в напрямку збереження культурного і природного біорізноманіття.

Наступною складовою діяльності ЮНЕСКО у науковій сфері є Міжнародна гідрологічна програма, яка забезпечує одержання наукових даних, професійну технічну підготовку й консультування з стратегічних напрямків для того, щоб використовувати воду ефективно, справедливо й без шкоди для навколишнього середовища. Діяльність Міжнародної гідрологічної програми також спрямована на пошуки форм і методів запобігання конфліктів, що виникають через нестачу води на національному й міжнародному рівнях. Вода – найважливіший пріоритет ЮНЕСКО. В даному випадку слід продовжити цю тему і наголосити на тому, що найбільша небезпека – загроза нестачі прісної води [3, с. 10].

Важливим заходом ЮНЕСКО було прийняття Проекту всезагальної декларації про біоетику і права людини. Декларація торкається етичних питань, що стосуються медицини, наук про життя й пов'язаних з ними технологій стосовно людини, з урахуванням їх соціальних, правових і екологічних аспектів.

Боротьба за дискримінацією є однією з провідних тем у діяльності ЮНЕСКО. Терпимість означає повагу, прийняття і правильне розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, наших форм самовираження й способів проявів людської індивідуальності. Їй сприяють знання, відкритість, спілкування й свобода думки, совісті й переконань. Терпимість – це гармонія в різноманітті. Це не тільки моральний борг, але й

політична й правова потреба. Терпимість – це чеснота, яка уможливує досягнення миру й сприяє заміні культури війни культурою миру [1].

ЮНЕСКО у своїй діяльності значну увагу приділяє науковій сфері. Організація намагається допомогти країнам у розробці їхньої національної політики в галузі науки. Хоча державам необхідно в першу чергу самостійно розвивати свій науково-дослідницький потенціал. Сучасний світ з кожним днем активніше йде шляхом впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життя. Нові технології, здобутки дають можливість використовувати набуті наукові знання більш продуктивніше. Інформація і комунікація – це ще один з напрямків діяльності Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. Об'єднання науки і IT-сфери – це перспектива для всіх країн, народів, людства.

Список використаних джерел

1. Декларация принципов терпимости [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ООН. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/toleranc.shtml
2. Канаев Н. М. Дорогами ЮНЕСКО: воспоминания дипломата / Н. М. Канаев. – М.: Международная жизнь, 2006. – 431 с.
3. Майор Ф. За нову етику в становленні до води / Ф. Майор // Кур'єр ЮНЕСКО. – 1999. – №4. – С.10.
4. Майор Ф. Наука: для кого і задля чого? / Ф. Майор // Кур'єр ЮНЕСКО. – 1999. – №7. – С.9.
5. Повестка дня в области науки. Рамки действий [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ЮНЕСКО. – Режим доступу: http://www.unesco.org/science/wcs/agenda_r.pdf
6. Севильская стратегия для биосферных резерватов. – М.: Издательство Центра охраны дикой природы, 2000. – 30 с.
7. Устав Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры / Основные документы. Издание 2014 года, включающее тексты документов и изменения, принятые Генеральной конференцией на 37-й сессии (Париж, 5–10 ноября 2013 г.). – 237 с. [Електронний ресурс] / База даних UNESDOC. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002269/226924r.pdf#page=6>.

References

1. Deklaracija principov terpmosti [Elektronnyj resurs] / Oficijnyj sajt OON. – Rezhym dostupu: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/toleranc.shtml
2. Kanaev N. M. Dorogami JuNESKO: vospominanija diplomata / N. M. Kanaev. – M.: Mezhdunarodnaja zhizn', 2006. – 431 s.
3. Major F. Za novu etyku v stanovleni do vody / F. Major // Kur'jer JuNESKO. – 1999. – №4. – S.10.
4. Major F. Nauka: dlja kogo i zadlja chogo? / F. Major // Kur'jer JuNESKO. – 1999. – №7. – S.9.
5. Povestka dnja v oblasti nauki. Ramki dejstvij [Elektronnyj resurs] / Oficijnyj sajt JuNESKO. – Rezhym dostupu: http://www.unesco.org/science/wcs/agenda_r.pdf
6. Sevil'skaja strategija dlja biosfernyh rezervatov. – M.: Izdatel'stvo Centra ohrany dikoj prirody, 2000. – 30 s.
7. Ustav Organizacii Ob#edinennyh Nacij po voprosam obrazovaniya, nauki i kul'tury / Osnovnye dokumenty. Izdanie 2014 goda, vključajushhee teksty dokumentov i izmenenija, prinjatye General'noj konferenciej na 37-j sessii (Parizh, 5–10 nojabrja 2013 g.). – 237 s. [Elektronnyj resurs] / Baza danyh UNESDOC. – Rezhym dostupu: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002269/226924r.pdf#page=6>.

Pilkevych V. O., Ph.D., assistant of the Department of Modern and Contemporary History of Foreign Countries of the historical faculty of the Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), VAV7@ukr.net

The activities of UNESCO in scientific field

The activities of UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) in scientific field are researched. Science is one of the

important directions of UNESCO. In the articles the author studies main programs «Man and Biosphere» (MAB), Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC), International Hydrological Program (IHP), International Basic Sciences Programme, etc. Special attention was given combining different directions of activities of the Organization for obtaining greater results in preserving the natural heritage. Actual problem which is connected with the scientific sphere are analysed.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization organizes different conferences for solution problems of scientific field, gives important recommendation for improvements this sphere.

The author emphasizes on importance involving information and communication technologies and new achievements in the scientific sphere for our future.

Keywords: UNESCO, science, «Man and Biosphere», convention, declaration.

* * *

УДК 394/477

Вітюк М. М.,
магістрант кафедри етнології і археології,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
ім. Василя Стефаника» (Україна, Івано-Франківськ),
maria.vituk12@gmail.com

Традиційна обрядова їжа Західного Поділля

Вивчаються проблеми традиційної обрядової їжі населення Західного Поділля. Проаналізовано приготування традиційних святкових страв річного календарного циклу та родинної обрядовості. Кожний цикл, зокрема зимовий, весняний, осінній і літній мають свої особливі традиційні обрядові страви, які готують тільки під час відповідного циклу. В усіх діях (хрестини, весілля, похорон) основну магічну дію виконує хліб. Засвідчено збереженість сакральності обрядових страв у сьогоденні. Мета дослідження полягає у вивченні харчування західних подолля, аналізі викладу матеріалу про традиційні особливості обрядового харчування українського населення зазначеного регіону. В статті використовувалися такі методи: історико-системний та польових етнографічних досліджень.

Ключові слова: традиційні страви, обряд, їжа, календарний цикл, родинно-сімейна обрядовість.

Їжа супроводжує всі важливі, значущі заходи в житті людини: народження, хрестини, весілля, зустрічі, свята. В кожного з етнографічних районів України є свої особливості кухні, зумовлені географічними умовами та традиціями. На сьогоднішній день є актуальним вивчення традицій народного харчування, адже серед інших аспектів матеріальної культури саме система харчування зберігає етнічну своєрідність. Збір нових фольклорно-етнографічних матеріалів до певної міри дає можливість реконструювати давні обряди українського населення Західного Поділля.

У науковій літературі ця тема висвітлена недостатньо. Більшість досліджень торкаються загальної української системи харчування, серед яких варто виокремити такі праці: О. Воропай у книзі «Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис» [9] висвітлює питання народної їжі, особливо пов'язаної з різними обрядами, віруваннями населення. Українські дослідники М. Бацвін [1; 2], К. Бех [3], Н. Бойко [4] розглядають особливості родинно-сімейного харчування. Щодо календарного циклу, то найбільш значуща праця О. Вербенець «Великодні кошк. Обряди і страви Великодніх свят» [7]. О. Смоляк висвітлює особливості їжі й харчування українського народу як елементу матеріальної культури у весняній та зимовій обрядовості Західного Поділля [21; 22]. Наукова стаття також базується і на польових матеріалах автора. Проте, у вище вказаних наукових працях проблема традиційної обрядової їжі Західного Поділля висвітлена в контексті загальноукраїнської, що й дає нам підстави дослідити дану проблематику.

У харчуванні населення Західного Поділля одне з головних місць посідає святкова й обрядова їжа. Залежно від характеру традиції, їжу розподіляють на обрядову, сімейну (родини, весілля, поминки), календарну (різдвяно-новорічну, великодню та ін.) і гостьову [2, с. 8].

Серед календарних свят головними були зимові (різдвяно-новорічні) та Великдень. Їжа на Святвечір, Хрещення була пісною, на Різдво і Новий рік – скоромною. У регіоні Західного Поділля, що охоплює майже всю адміністративну територію Тернопільської області, традиційна зимова календарна обрядовість збереглась на сьогодні у відносно доброму стані. Передусім це пов'язано із закоріненою релігійністю місцевих жителів.

До нашого часу на досліджуваній території збереглися вірування, в те що святий Михайло в ніч з 20 на 21 листопада з'являється з неба на землю на білому коні й приносить перший зимовий сніг [1, с. 10]. В цей день в багатьох селах Західного Поділля відзначають храмове свято. Свідчення респондентів цей факт підтверджують, де одна із них Галина зазначила: «А на Михайла у нас празник, тому готувалось багато різноманітних страв – голубці, холодець, цвітлі, відбивні жарили, котлети, печінку, рибу, пельмені, маринований язик, маринований оселедець, капусту тушили з м'ясом. На стіл подавали обов'язково м'ясе (ковбасу, шинку, качку фаршировану), канапки, салати. Ми все готували олів'є, крабовий, з мівіни. Пеклося багато плячків – сухарі, грибочки, лимончики, медівник, сирник, сметанковий. На стіл ставили горілку, вино, солодку воду, узвар. Вже коли гості розходилося, традиційно давали їм додому плячки...» [24, арк. 3].

На Катерини (7 грудня) та Андрія (13 грудня) відбувалися великі молодіжні гуляння, дівочі ворожіння на пампушках, здійснювали обряд «кликати Долю». Долю кликали переважно дівчата, вони варили пшоняну кашу з маком, загортали горщик з кашею в рушник і виходили до воріт коли сутеніло, стукаючи по черзі макогоном по воротах. Якщо одізвався чоловічий голос, то вважалося, що дівоча доля буде щасливою. Останнім часом свято Катерини втратило давніший зміст, а ворожіння на щасливу долю перейшло у свято Андрія, особливістю якого було випікання обрядового хліба – калити (великий солодкий, з медом і фруктами борошняний корж, зверху оздоблений сухими вишнями чи родзинками), посередині якого робили дірку. Калиту повинні були випікати всі дівчата разом, іноді місили тісто на відварі любистка: щоб хлопці любили. Підвішували калиту на червоній стрічці до сволака по середині хати. Парубки, підстрибуючи, мали дістати зубами калиту. Зараз такого обряду вже не практикують, хоча подекуди ще зберігаються дівочі ворожіння.

Передріздвяна обрядовість Західного Поділля включає в себе три групи свят, які своїм народотрадиційним змістовим наповненням зумовили Різдво, старий Новий рік та Йордан.

У день перед Святвечором тримали строгий піст, дозволялось поїсти в обід тільки дітям. Вечерю господиня готувала увесь передріздвяний день. До роботи вона повинна братись обов'язково з гарним настроєм, бо вважалося поганою прикметою, якщо не вдасться їжа. Основну святкову страву – кутю, ставили варитись ще удосвіта і заливали її найчистішою «досвітньою» водою, адже готувалася «Божа їжа» та їжа для душ покійників.